

Uppföljande granskning av skolplikt och rätt till utbildning

Botkyrka kommun

Juni 2024

Sara Ljungberg, projektledare

Isabelle Panasco, projektmedarbetare

Viktor Prytz, kvalitetssäkrare och certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

Under 2021 genomförde revisorerna en granskning av elevernas skolplikt och rätt till utbildning. Syftet med granskningen var att bedöma om utbildningsnämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner för att säkerställa elevernas skolplikt och rätt till utbildning. I granskningen bedömdes att utbildningsnämnden *inte helt* har säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner för att säkerställa elevernas skolplikt och rätt till utbildning.

PwC har fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun att genomföra en uppföljande granskning av skolplikt och rätten till utbildning. Syftet med granskningen är att bedöma om utbildningsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnades i tidigare granskning. Utifrån genomförd granskning bedömer vi att utbildningsnämnden *inte helt* vidtagit tillräckliga åtgärder.

För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av utbildningsnämnden?	Ja	
Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?	Delvis	

Rekommendationer

Mot bakgrund av genomförd granskning rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- Säkerställa att nämnden snarast får information om att rektor inlett utredning om frånvaro (Skollagen 7 kap. 19a §).
- Att fortsatt utveckla formerna för och omfattningen av dokumentation och rapportering till nämnd, där eventuella skillnader mellan skolformer, skolenheter, kön och elevgrupper framgår. Därtill anser vi att uppföljningen bör inkludera information om antalet påbörjade utredningar om elevernas frånvaro. På detta sätt kan nämnden besluta om åtgärder som tydligt svarar på de utvecklingsområden som har identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	4
Avgränsning	4
Metod	4
Granskningsresultat	5
Rekommendation 1: Anmälan till huvudman	6
Rekommendation 2: Vitesföreläggande	7
Rekommendation 3: Medgivande av skolplikt på annat sätt	8
Rekommendation 4: Dokumenterade uppföljningar och analyser	9
Samlad bedömning	13

Inledning

Bakgrund

Revisorerna i Botkyrka kommun granskar årligen delårsbokslut och årsredovisning, samt genomför fördjupade granskningar utifrån en risk-och väsentlighetsanalys. De granskningar som revisionen genomför innehåller ofta förslag på åtgärder som bör genomföras. Dessa åtgärder varierar i omfattning och därmed också i tid för genomförande. En viktig del av revisionens arbete är att följa upp tidigare genomförda granskningar för att se om åtgärder vidtagits och om den granskade organisationen beaktat noterade brister, synpunkter och förslag.

I granskningen av elevernas skolplikt och rätt till utbildning som genomfördes år 2021 bedömdes att utbildningsnämnden inte helt hade säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner för att säkerställa elevernas skolplikt och rätt till utbildning.

Utifrån genomförd granskning lämnades följande rekommendationer till utbildningsnämnden:

- Säkerställ att uppdaterade riktlinjer tydliggör att problematisk frånvaro som utreds av rektor ska anmälas till huvudmannen.
- Överväg att upprätta dokumenterade rutiner för vitesföreläggande.
- Överväg att upprätta dokumenterade rutiner för medgivande av att fullgöra skolplikt på annat sätt.
- Säkerställ att nämnden tar del av uppföljning och analyser avseende skolpliktsärenden/frånvaro för att nämnden ska ha en uppdaterad och jämförbar bild av skolenheternas olika situation i frågan vilket ger möjligheter att vidta adekvata åtgärder vid behov

Revisionen har utifrån genomförd riskanalys bedömt det som angeläget att följa upp granskningen under år 2024.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om utbildningsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning.

Granskningen har sin utgångspunkt i följande revisionsfrågor:

- Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?
- Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallag (2017:725) 6:6
- Revisionsrapport: Granskning av skolplikt och rätten till utbildning PwC, juni 2021

Avgränsning

- Revisionsrapport: Granskning av skolplikt och rätten till utbildning PwC, juni 2021

Metod

Vi har gått igenom revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder som angetts i lämnade revisionsrapporter och tillhörande missivbrev. Vi har vidare gått igenom och granskat yttranden som revisorerna erhållit. Därefter har ett utskick av skriftliga frågor skett till förvaltningen samt genomgång av svar. Vidare har underlag inhämtats för granskning och verifiering av genomförda åtgärder och utveckling samt övrig materialinsamling nödvändig för att fånga statusen.

Vi har intervjuat:

- Verksamhetschef grundskola
- Biträdande verksamhetschef grundskola
- Skolpliktsbevakare Utbildningsförvaltningen
- Kvalitetschef Utbildningsförvaltningen
- Kvalitetssamordnare Utbildningsförvaltningen

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningen har kvalitetssäkrats av Viktor Prytz, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC interna riktlinjer.

Granskningsresultat

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

lakttagelser

Missiv

Utifrån granskning år 2021 formulerade revisorerna ett missiv med fyra rekommendationer:

- Säkerställ att uppdaterade riktlinjer tydliggör att problematisk frånvaro som utreds av rektor ska anmälas till huvudmannen.
- Överväg att upprätta dokumenterade rutiner för vitesföreläggande.
- Överväg att upprätta dokumenterade rutiner för medgivande av att fullgöra skolplikt på annat sätt.
- Säkerställ att nämnden tar del av uppföljning och analyser avseende skolpliktsärenden/frånvaro för att nämnden ska ha en uppdaterad och jämförbar bild av skolenheternas olika situation i frågan vilket ger möjligheter att vidta adekvata åtgärder vid behov

Revisorerna översände rapporten till utbildningsnämnden och önskade svar senast den 25 september 2021.

Utbildningsnämndens svar

Utbildningsnämnden hanterade rapporten 2021-09-21 § 90 och lämnade svar på granskningens synpunkter, förslag och rekommendationer.

Nämndens svar och åtgärder som vidtagits presenteras under revisionsfråga 2.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av utbildningsnämnden?

Ja. Vi anser att revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder har besvarats av utbildningsnämnden. Nämnden har lämnat ett svar på granskningen inom utsatt tid.

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Iakttagelser

Rekommendation 1: Anmälan till huvudman

Identifierade brister i den tidigare granskningen

Den tidigare granskningen konstaterades att det fanns rutiner i form av åtgärdstrappa för att på skol- och förvaltningsnivå vidta åtgärder vid skolfrånvaro. Detta fanns dokumenterat i rutinen *Riktlinjer avseende skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor*. Granskningen konstaterade att åtgärdstrappan i sin dåvarande form inte var helt förenlig med dåvarande organisation och arbetssätt. Därtill konstaterades att någon anmälan till huvudmannen vid långvarig eller upprepad frånvaro inte genomfördes i enlighet med Skollagens 7 kap. 19 a §¹.

Rekommendationer revisorernas missiv

Utifrån ovanstående iakttagelser lämnades följande rekommendation:

- Säkerställ att uppdaterade riktlinjer tydliggör att problematisk frånvaro som utreds av rektor ska anmälas till huvudmannen

Nämndens föreslagna åtgärder enligt svar

Av nämndens svar på granskningen framgår att nämnden ska som en del av åtgärden revidera riktlinjerna avseende skolfrånvaro. Riktlinjerna reviderades 2021-09-21 § 89, det vill säga vid samma sammanträde som svaret till revisorerna hanterades.

Enligt svaret har de reviderade riktlinjerna tydliggjort vad som avses med problematisk frånvaro samt att rektor ska anmäla frånvaron till ansvarig för skolpliktsbevakning i kommunen. Av svaret framgår även att utbildningsnämndens delegationsordning uppdaterats så att anmälan om elevs frånvaro, när rektor startat en utredning enligt Skollagen kap. 7 § 19 a, görs till utbildningsdirektör med rätt att vidaredelegera till ansvarig för skolpliktsbevakning.

Genomförda åtgärder med koppling till anmälan till huvudman

I utbildningsnämndens reglemente, beslutad 2022-12-15, tydliggörs att utbildningsnämnden är huvudman för skolverksamhet inom nämndens ansvarsområde. Vi har inom ramen för den uppföljande granskningen tagit del av de reviderade riktlinjerna där följande framgår: *“När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektor se till att frånvaron snarast anmäls till ansvarig för skolpliktsbevakning i egenskap av representant för huvudmannen”*. Av ovanstående riktlinje framgår inte att ansvarig för skolpliktsbevakning i sin tur ska rapportera anmälningarna vidare till utbildningsnämnden (huvudmannen). I genomförda intervjuer bekräftas att någon anmälan av initierade utredningar inte lämnas till utbildningsnämnden.

¹ 19 a § Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. *Lag (2018:1098)*.

Vi har även tagit del av nämndens delegationsordning, beslutad 2024-03-12, där det anges att när en utredning har startats av rektor ska detta anmälas vidare till ansvarig handläggare/skolpliktsbevakning. I delegationsordningen regleras beslutsärenden och vi noterar att utredningar initierade av rektor är ett sorts anmälningsförfarande och inte ett beslutsärende.

Rekommendation 2: Vitesföreläggande

Identifierade brister i den tidigare granskningen

I den tidigare granskningen konstaterades att arbetet med vitesföreläggande reglerades genom nämndens delegationsordning och delvis av *Riktlinjen avseende skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor*. I den tidigare granskningen noterades att det fanns rutiner för att nämnden fattar beslut om vitesföreläggande men att processen som leder fram till ett vitesföreläggande inte fanns dokumenterad. Vid tiden för den tidigare granskningen hade vitesföreläggande inte varit aktuellt det senaste året.

Rekommendationer revisorernas missiv

Utifrån ovanstående iakttagelser lämnades följande rekommendation:

- Överväg att upprätta dokumenterade rutiner för vitesföreläggande

Nämndens föreslagna åtgärder enligt svar

I nämndens svar uppges att processen kring vitesföreläggande även har hanterats i de reviderade *Riktlinjerna avseende skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor*. Enligt svaret från nämnden har rutinen för vitesföreläggande tydliggjorts.

Genomförda åtgärder med koppling till rutiner för vitesföreläggande

Som tidigare nämnts framgår av nämndens svar att processen kring vitesföreläggande har uppdaterats och hanterats i de reviderade *Riktlinjerna avseende skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor*. Förutom att vitesföreläggande regleras i riktlinjer avseende skolfrånvaro i kommunens grundskolor regleras även detta genom delegationsordningen för utbildningsnämnden. Av delegationsordningen framgår att utbildningsdirektör förelägger elevs vårdnadshavare om eleven inte fullgör sin skolgång. Därtill framgår av delegationsordningen att föreläggande som förenas med vite beslutas av nämnd.

Av reviderade riktlinjer framgår att vitesföreläggande aktualiseras om en elevs problematiska skolfrånvaro fortsätter trots vidtagna åtgärder. Om en skolpliktig elev inte fullgör skolplikten och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, kan hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite. Av riktlinjen framgår att kommunen använder sig av vitesföreläggande endast efter att skolan försökt komma till rätta med situationen på annat sätt, till exempel genom samtal med föräldrar, stödåtgärder och/eller anmälan till socialtjänsten. Till riktlinjerna avseende skolfrånvaro finns en bilaga som innehåller processbeskrivning kring problematisk frånvaro. Vi noterar att vitesföreläggande finns med i processbeskrivningen. Vid intervju

uppges att ansvar ligger på grundskolechefen och frågan aktualiseras av rektor. Vidare uppges att vitesföreläggande inte har varit aktuellt de senaste åren. Enligt intervju är det oftast andra orsaker som påverkar elevernas problematiska skolfrånvaro, exempelvis psykisk ohälsa snarare än att vårdnadshavare inte fullgjort sina skyldigheter.

Enligt intervju kontrolleras förhållandet mellan i kommunen folkbokförda elever och skolplacerade elever görs regelbundet på veckovis basis. Enligt skriftligt svar från förvaltningen per den 22 april 2024 finns 63 aktuella skolpliktsärenden baserat på ett registersystem. Bevakningen i Edlevo görs på elever som är kopplade till grundskolan, den obligatoriska skolan, i åldern förskoleklass upp till årskurs 9; det vill säga 15 år. Skolplaceringsbevakning rör enbart elever utan skolplacering. Enligt intervju uppges att antalet skolpliktsärenden fluktuerar med anledning av att Botkyrka kommun får många familjer som väntar på sin boendekommun. Vi noterar att kommunens *riktlinjer avseende skolfrånvaro i Botkyrka kommuns grundskolor* innehåller en processbeskrivning kring arbetet med skolpliktsbevakning. Därtill har vi erhållit skolpliktsbevakningens rutiner för arbetet där det bland annat framgår att handläggare korresponderar med välkomst- och/eller påminnelsebrev, och vid oro underrättar socialtjänsten genom orosanmälan.

Vid intervjuer framgår att förvaltningen även följer barn som är folkbokförda i kommunen men som varaktigt vistas utomlands eller har flyttat utomlands. I intervjuer framgår att verksamheten har valt att aktivt följa dessa elever utifrån ett barnperspektiv. Det innebär att handläggare med ansvar för skolpliktsbevakning korresponderar och följer upp vårdnadshavare och elever i den mån det är möjligt för att verifiera att eventuella studier bedrivs. Det framhålls att om folkbokföringen ändras under tiden familjen är utomlands eller får en placering så försvinner eleven från bevakningen. Vid tidpunkten för granskningen är det cirka 147 barn som vistas utomlands som bevakas. Enligt intervju har 98 barn och elever statusen flyttat utomlands och 49 barn och elever har statusen bedriver utlandsstudier.

Rekommendation 3: Medgivande av skolplikt på annat sätt

Identifierade brister i den tidigare granskningen

Enligt skollagens kap 24, §§ 23-25 kan huvudmannen medge att ett skolpliktigt barn får fullgöra skolplikten på annat sätt än som anges i skollagen. Medgivande ska lämnas om verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning som annars står barnet till buds enligt föreskrifter i skollagen, behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses och det finns synnerliga skäl. Medgivande får lämnas för upp till ett år i taget. Under dess giltighetstid ska det prövas hur verksamheten utfaller. Medgivandet ska återkallas om det kan antas att någon av förutsättningarna för medgivande inte längre finns. Ett beslut om återkallelse av ett medgivande gäller omedelbart, om inte annat beslutas.

I den tidigare granskningen konstaterades att det saknas dokumenterade rutiner för det praktiska förfarandet vid bedömning av medgivande av att fullgöra skolplikt på annat

sätt. Detta skulle, enligt granskningen, kunna öka beredskapen och gynna transparensen gentemot medarbetare och medborgare.

Rekommendationer revisoreernas missiv

Utifrån ovanstående rekommenderades att:

- Överväga att upprätta dokumenterade rutiner för medgivande av att fullgöra skolplikt på annat sätt.

Föreslagna åtgärder enligt svar

Enligt nämndens svar har förvaltningen tagit fram rutiner och en ansökningsblankett för medgivande av skolplikt på annat sätt. Avsikten med detta var att tydliggöra hur handläggningen av dessa ärenden går till.

Genomförda åtgärder med koppling till medgivande av skolplikt på annat sätt

Vi har för granskningen tagit del av *Rutin för fullgörande av skolplikt på annat sätt*. I rutinen ingår även en blankett för ansökan om fullgörande av skolplikt på annat sätt för elev i grund- eller grundsärskola.

I rutinen framgår lagstiftning, rutin och förutsättningar för medgivande. Vidare framgår att beslut om att fullgöra skolplikten på annat sätt fattas av verksamhetschef grundskola och att ett medgivande om att fullgöra skolplikten på annat sätt gäller upp till ett år. I rutinen står också att under tiden för beviljande följer verksamhetschef grundskola kontinuerligt upp elevens alternativa skolgång. Verksamhetschef grundskola ansvarar för uppföljning och kontroll av den alternativa skolgången.

I intervju framgår att det är väldigt få elever som har medgivande att fullgöra skolplikten på annat sätt vid tidpunkten för granskningen och att kommunen är restriktiva med att ge medgivanden att fullgöra skolplikten på annat sätt.

Rekommendation 4: Dokumenterade uppföljningar och analyser

Identifierade brister i den tidigare granskningen

I den tidigare granskningen konstaterades att nämnden får del av övergripande muntliga rapporter från utbildningsdirektören men att nämnden inte tagit del av någon separat uppföljning och analys avseende skolplikt och/eller skolfrånvaro. I nämndens delårsrapport 2020, årsredovisning 2020 och uppföljning av internkontroll 2020 framkommer kortfattad information om en ökad frånvaro till följd av pandemin och att revidering av riktlinjer och arbetssätt pågår. I den tidigare granskningen konstaterades därmed att nämnden inte tar del av statistik avseende skolpliktsärenden/skolfrånvaro, varken på en aggregerad nivå eller fördelat per skolenhet. Nämnden får inte heller del av de anmälningar som rektorerna gör om utredning av elevs frånvaro. Däremot följs statistik och analys avseende frånvaro, både på aggregerad nivå och enhetsnivå, upp inom förvaltningen.

Rekommendationer revisoreernas missiv

Utifrån ovanstående rekommenderades att:

- Säkerställa att nämnden tar del av uppföljning och analyser avseende skolpliktsärenden/frånvaro för att nämnden ska ha en uppdaterad och jämförbar bild av skolenheternas olika situation i frågan vilket ger möjligheter att vidta adekvata åtgärder vid behov.

Föreslagna åtgärder enligt svar

Enligt nämndens svar på granskningen har förvaltningen reviderat årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. Från och med hösten 2021 kommer utbildningsnämnden årligen att ta del av statistik och analys av elevers frånvaro.

Genomförda åtgärder med koppling till dokumenterade uppföljningar och analyser

I intervjuer uppges att statistik och analys avseende frånvaro regelbundet följs upp på enhetsnivå och aggregerad nivå. Vidare uppges att det sker en dokumenterad uppföljning och analys av frånvaro till utbildningsnämnden en gång per år i enlighet med det systematiska kvalitetsarbetet. Därtill uppges vid intervju att närvaro följs upp inom ramen för kvalitetsrapporter.

Vi har efterfrågat uppföljningar och analyser av frånvaro som rapporterats till nämnden. Följande underlag har inkommit:

- *Återrapportering skolfrånvaro i grundskolan läsåret 2022/2023* som rapporterades till utbildningsnämnden vid sammanträdet 2023-10-17 § 77.
- *Kvalitetsrapport 2023, Grundskola* som rapporterades till utbildningsnämnden vid sammanträdet 2024-03-12 § 16.

Återrapporteringen av *skolfrånvaro i grundskolan* innehåller bland annat statistik över:

- *Den genomsnittliga elevfrånvaron.* Av underlaget framgår att under år 2022 minskade den genomsnittliga elevfrånvaron med en procentenhet jämfört med år 2021, från 15 procent till 14 procent.
- *Frånvaro uppdelat per stadium* under år 2021 och år 2022. Av underlaget framgår att i årskurs 7–9 har frånvaron varit 16 procent under både år 2021 och år 2022. I årskurs F–6 har frånvaron minskat något mellan åren, störst minskning finns i årskurs F–3.
- *Genomsnittlig elevfrånvaro på kommunelnivå.* Under år 2022 uppges att det inte finns några anmärkningsvärda skillnader mellan kommundelarna annat än att Tullinges skolor har något lägre frånvaro under större delen av våren.
- *Omfattande elevfrånvaro på skolnivå.* Med omfattande skolfrånvaro avses en skolfrånvaro på 20–50 procent. Av underlaget framgår att andelen elever som har en omfattande skolfrånvaro ökade mellan läsåren 2017/18–2019/20. Störst ökning skedde läsåret 2019/20 i jämförelse med läsåret 2018/19, vilket till stor del kan

förklaras av pandemin. Under läsåret 2020/21 minskade andelen elever med omfattande frånvaro i kommunens grundskolor. Utvecklingen avstannade under läsåret 2021/22. Under läsåret 2022/23 har den omfattande frånvaron minskat till samma nivå som innan pandemin.

- *Andel elever per skola* som har en skolfrånvaro på 20–50 procent.

Av underlaget framgår även kort redogörelse över orsaker till skolfrånvaro samt en redogörelse över arbetet för att främja skolnärvaro. Därtill framgår att det inte presenteras någon statistik över uppdelning mellan flickor och pojkar samt att underlaget gällande orsaker till skolfrånvaro kan utvecklas. Av den anledningen går det inte, enligt underlaget, att följa upp frånvaro på huvudmannanivå för att identifiera och analysera mönster och bakomliggande orsaker. Utbildningsnämnden godkänner återrapporteringen och lägger den till handlingarna 2023-10-17 § 77.

Vi har för den uppföljande granskningen tagit del av nämndens *kvalitetsrapport 2023, Grundskola*. Av kvalitetsrapporten framgår att skolnärvaro är ett av fyra olika prioriterade utvecklingsområden som beslutades i verksamhetsplanen 2023-03-07 § 19. I verksamhetsplanen finns även ett mål formulerat "*Alla skolor har ett välfungerande arbete kring problematisk skolfrånvaro*". Av kvalitetsberättelsen framgår att elevernas närvaro i skolan har ökat från 86 procent förra året till 87 procent hittills i år. Därtill framgår att verksamhetsstöd arbetat fram nya rutiner för problematisk skolfrånvaro. Vidare konstateras att förvaltningen ser att skolorna har kommit olika långt i sitt arbete med att implementera den reviderade rutinen för problematisk skolfrånvaro. Under kommande år fortsätter implementeringen bland annat genom kompetensutveckling, kommunikation samt framtagande av information riktad till olika målgrupper. Utbildningsnämnden beslutar att lägga kvalitetsberättelsen 2023 till handlingarna vid sammanträdet 2024-03-12 § 16.

I intervju uppges att utbildningsnämnden får del av återrapportering av skolfrånvaro i grundskolan enligt ovan och därmed bereds möjligheten att vidta adekvata åtgärder om så behövs.

Vidare har vi tagit del av underlag med koppling till skolplikt/frånvaro men som inte återrapporterats till huvudmannen. Bland annat har vi tagit del av en dokumenterad *nulägesbild av grundskolan, daterad 2023*. Nulägesbilden är enligt uppgift ett arbetsdokument för rektorer och ledningsgruppen. Nulägesbilden innehåller samma statistik som rapporten *Återrapportering skolfrånvaro i grundskolan* som lämnas till huvudmannen. Nulägesbilden innehåller dock information om:

- Antalet anmälningar. Av underlaget framgår att det under läsåret 22/23 anmälades 210 utredningar av elever till huvudmannen².

Därtill har vi tagit del av en *intern kartläggning av skolornas arbete med att minska elevers frånvaro och främja allas närvaro*. En utredare har på initiativ av förvaltningen

² I Botkyrka kommun rapporteras anmälningar till skolpliktsbevakare i egenskap av huvudman.

kartlagt skolornas arbete, gjort sammanställningar av förväntade metoder samt analyserat svaren i syfte att tydliggöra hur, vad och vilka åtgärder behövs för att minska elevers frånvaro och främja allas närvaro. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av rapporten. Resultatet av utredningen har inte delgivits nämnden.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Delvis. Vi kan konstatera att nämnden vidtagit åtgärder vad gäller medgivande av skolplikt på annat sätt i form av att en rutin tagits fram och tillhörande blanketter. Därtill konstaterar vi att det tagits fram dokumenterade rutiner för vitesföreläggande.

Vi anser att nämnden inte helt åtgärdat rekommendationen avseende att rapportera påbörjade utredningar om elevernas frånvaro till huvudmannen (utbildningsnämnden). Vid tiden för granskningen sker anmälningar till kommunens skolpliktsbevakare. Enligt skollagen 7 kap. 19 a § ska rektorn, när en utredning om en elevs frånvaro inletts, se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. Att rapporteringarna anmäls till huvudmannen hade enligt vår mening skapat förutsättningar för nämnden att vidta åtgärder mer löpande samt stödja skolorna i arbetet med att tillgodose elevens rätt till utbildning.

Vi vill i sammanhanget även framföra att delegation av ansvar inte är förenligt med kommunallagens reglering av delegation. Delegation enligt kommunallagen kan ske av beslut. Samtliga beslut som fattas på delegation ska anmälas till nämnden, som fortfarande bär ansvaret för beslutet. I och med att rektors anmälan till huvudmannen att utredning inletts inte utgör något beslut från huvudmannens sida är det inte ändamålsenligt att förfarandet omfattas i delegationsordningen.

Vi anser, i likhet med nämndens analys i den senaste uppföljningen, att uppföljningen och analysen av närvaro fortsatt kan utvecklas. Vi kan konstatera att nämnden fortsatt behöver utveckla formerna för och omfattningen av dokumentation och rapportering till nämnd av skolpliktsärenden/frånvaro. Bland annat kan eventuella skillnader mellan skolformer, skolenheter, kön och elevgrupper framgå. Därtill anser vi att uppföljningen bör inkludera information om antalet påbörjade utredningar om elevernas frånvaro. På så sätt ökar förutsättningarna för huvudmannen att identifiera utmaningar och förbättringsområden och besluta om adekvata åtgärder.

Samlad bedömning

PwC har fått i uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun att genomföra en uppföljande granskning av skolplikt och rätten till utbildning. Syftet med granskningen är att bedöma om utbildningsnämnden vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i tidigare genomförd granskning.

Utifrån genomförd granskning bedömer vi att utbildningsnämnden *inte helt* vidtagit tillräckliga åtgärder.

Revisionsfrågor	Bedömning
Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av utbildningsnämnden?	Ja 
Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?	Delvis 

Rekommendationer

Mot bakgrund av genomförd granskning rekommenderar vi utbildningsnämnden att:

- Säkerställa att nämnden snarast får information om att rektor inlett utredning om frånvaro (Skollagen 7 kap. 19a §).
- Att utveckla formerna för och omfattningen av dokumentation och rapportering till nämnd, där eventuella skillnader mellan skolformer, skolenheter, kön och elevgrupper framgår. Därtill anser vi att uppföljningen bör inkludera information om antalet påbörjade utredningar om elevernas frånvaro. På detta sätt kan nämnden besluta om åtgärder som tydligt svarar på de utvecklingsområden som har identifierats i det systematiska kvalitetsarbetet.

2024-06-10

Rebecka Hansson

Sara Ljungberg

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2024-02-05. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.